



PSANÍ ODBORNÉHO TEXTU:

PLÁNOVÁNÍ A PSANÍ PRVNÍ VERZE TEXTU (DRAFT/ MAKETA)

**Proseminář k akademickým
dovednostem**

KOMPILACE

(ŠANDEROVÁ 2009: 67-70)

- **systematické** shrnutí (výběr) toho, co kdy kde kdo o zkoumaném problému řekl či napsal
- promyšlená **syntéza různých názorů** na určitý problém
- výsledek **tvůrčí** činnosti (ne mechanické spojení, ale tvůrčí syntéza)
- **výklad nějakého problému s využitím různých zdrojů**
- např. shrnutí různých aspektů zkoumaného problému
 - **úvod**: stručné zhodnocení významu problému; motivace; **formulace otázky (na co Váš text odpovídá)**; naznačení cesty k její odpovědi v souvislosti se strukturou textu
 - **teorie**: seznámení s pracemi, které jsou využity v kompilaci; stručně charakterizovat a zařadit do širšího kontextu; zdůvodnit jejich výběr (i nevyběr základní práce)
 - **analýza**: hledání odpovědí na otázky – tzn. na dílčí otázky přesněji formulovanými ve vztahu ke zdrojům
 - **závěr**: ne diskuse, ale odpověď na základní otázku formulovanou v úvodu!!!

SPOLEČNÝ JMENOVATEL ODBORNÝCH STATÍ

(ŠANDEROVÁ 2009: 66)

- V O.S. nejde o žánrovou čistotu!
- Přesnost
 - Formulací
 - Odkazů
 - Další evidence
- Původnost a přínos
 - Pro poznání
 - Pro další výzkum
 - Pro rozvoj teorie
 - Pro výuku a studium

PSANÍ ODBORNÝCH TEXTŮ

- Základní etapy
 - formulace problému, rozhodnutí o metodě – projekt práce (zelené se Vás v rámci prosemináře netýká)
 - přehled o literatuře - rešerše
 - formulace hypotéz, sběr a analýza dat
 - maketa
 - draft 1; 2....
 - editovaný text
 - úvod
 - abstrakt

PROJEKT

(ŠANDEROVÁ 2009: 113-114)

- Proveditelnost
 - Čas
 - Dostupnost základní literatury
 - Jazykové znalosti

- 1. Čím se budeme zabývat: jaký problém chceme řešit (na jakou otázku chceme odpovědět)?
- 2. Na co lze v tomto ohledu navázat? (Na kolik a v jakém směru se už někdo problémem zabýval; jaká literatura je k dispozici)?
- 3. Jak budeme problém řešit (kde a jak budeme hledat odpověď)?
- 4. Kolik mám k dispozici času a jak si jej rozvrhneme (jaký je požadovaný rozsah práce)?

STRUKTURA TVORBY PROJEKTU

- Téma práce, otázka na kterou má odpovědět
- Stručná charakteristika problému a dosavadního stavu poznání
- Předpokládaná metoda
- Předběžná struktura práce
- Časový harmonogram
- Výchozí literatura

MAKETA TEXTU

- Podrobný projekt textu
- Tvoříme průběžně (během sestavování rešerše)
 - 1. Heslovitá varianta + základní kostra textu
 - 2. Tezovitá osnova – základní obrysy celého textu vč. závěrů
- Vč. odkazů na konkrétní pasáže prací
- Soustředíme se na logickou návaznost jednotlivých tvrzení
- Úvod píšeme později

REFLEXE ÚKOLU

- Konečná definice tématu závěrečné práce včetně konečného seznamu literatury (se správnými bibliografickými údaji v jednotném formátu).
- Maketa závěrečné práce (Šanderová 2007: 126.128) - ALE VE FORMĚ OSNOVY (názvy jednotlivých částí doprovázené cca 2 větami, co bude obsahem každé z nich).
 - Maketa ideálně po kapitolách: úvod – stať – závěr
 - Dodržujte obsah jednotlivých kapitol
 - Zejména úvod – formulujte konkrétně otázku textu/ co a proč v textu řešíte
 - Viz 1. slide
 - Pozor na přehnané generalizace
 - Citujte důsledně zdroje informací
 - Vždy situujte – pozor na definice tématu ve formě: „současná společnost“, „moderní společnost/ kultura“, „západní společnost“. Vždy dbejte na to, abyste byli přesní. Viz jaká současná společnost, jaká kultura, západní společnost kdy, kde přesně? Mluvíte o evropě, o eroamerické kultuře, o euroamerické kultuře od osvícenství, v posledních dekádách, nebo jen o Čechách?

DRAFT TEXTU

- Syndrom první věty
 - Ta je nejtěžší → prostě začněte: jakkoli, kdekoli!
- Mluvnická osoba
 - První jednotného čísla prosím! Neděláte ani skupinovou práci, ani nepíšete text v rámci přírodních věd!
- Logika
 - Vlastních myšlenkových pochodů
 - Problém a jak jsme k jeho řešení došli v centru naší pozornosti
 - Proměna úhlu pohledu – zjednodušení
 - Seznámit čtenáře s problémy, jež jsme museli v průběhu řešit?
 - Nechat čtenáře, aby se těmito problémy prokousával?
 - **!!!!Čtenářsky přívětivý text!!!!!!!!!!!!**
 - **!!!!!!Vodítko, jak text číst (např. Úvod)!!!!!! (řekněte, co chcete říct, pak to řekněte a nakonec řekněte, co jste řekli)**
- Struktura textu
- Čtenář

ROZDÍL?

Mezi

- Drafem textu
- Editovanou verzí textu

KOMPOZIČNÍ STRUKTURA VĚDECKÉHO TEXTU

PROBLÉM - ŘEŠENÍ

- Úvod
 - Vymezení
 - Pole zájmu (otázka)
 - Pozadí existujícího vědění
 - Postoj k literatuře
- Stať
 - Typicky několik částí
 - Rozdělit hlavní argument (odpověď na otázku) do několika dílčích argumentů/ tematických částí
- Závěr
 - Definování
 - Výsledků k nimž badatel dospěl
 - Prostoru pro další směřování

CO DRŽÍ TEXT POHROMADĚ

(ČMEJRKOVÁ 1999: 105-160)

- Prostředky k dosažení koherence textu
 - Tematická linie
 - Tematické posloupnosti
- Obsahově – logické vztahy
 - Vztahy příčinné
 - Vztahy časové
 - Vztahy charakteru souřadného
- Kompoziční funkce textu
 - (uvození tématu, definice, vysvětlování, konkluze...)

ČLENĚNÍ TEXTU

(ČMEJRKOVÁ 1999: 161- 179)

- Jednotlivé výpovědi - věty
- Odstavce (jednotné téma i kompoziční fce.)
 - Délka
 - Téma (stabilní x vyvíjející se)
 - Počátek (holý x rozšířený)
 - Konec (vyčerpání tématu; shrnutí; výhled)
- Odstavcové skupiny
- Orientátory
- Mezititulky

ZÁKLADNÍ CHARAKTERISTIKY TEXTU

- Koherence (Spojitost, Soudržnost)
- Jasnost (Struktura)
- Návodnost (Úvod)
- Formální přesnost

PŘÍŠTÍ HODINA

- **Téma**
 - Psaní odborného textu: editování a recenzování, revidování.
- **Úkol**
 - 1. draft závěrečné práce.
 - Pracujte podle Šanderová (2007: 128-142)